

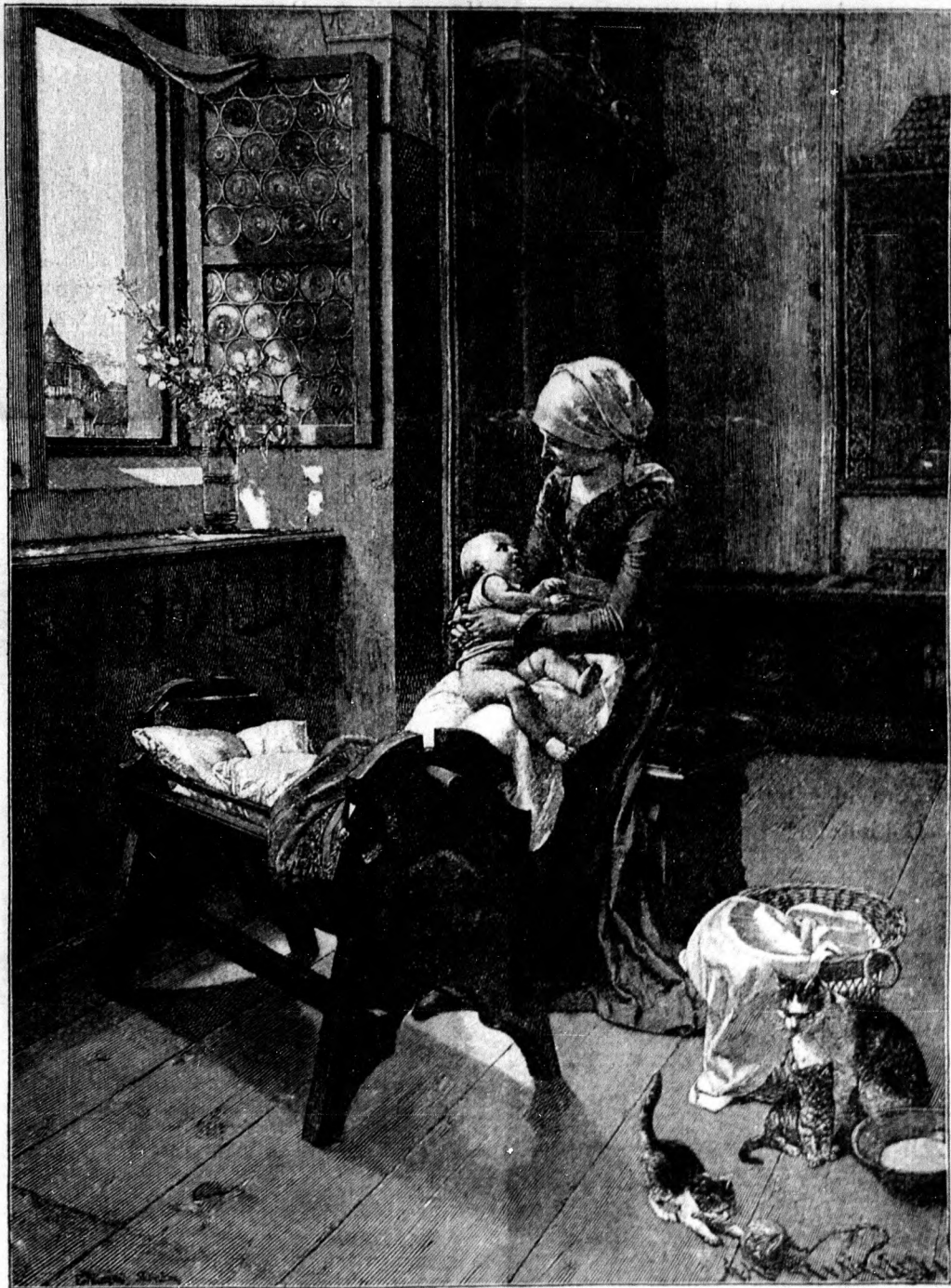
M. W. NYLZEV KONYV TALA
H. H. L. P. K. NYV LAR
N. V. E. D. S. K. N. A. P. I. O.
1899. é. v. 994. sz.

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:
Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
Na pol roka . . . . . 1 „ — „
Na štvrt roka . . . . . — „ 50 „
Jednolivé číslo 3 kr.

Vychodí každú nedeľu.
Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNÝANSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
VI. okr., Aradi-utca 14.
Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
Nevyplatené listy sa neprijímajú.

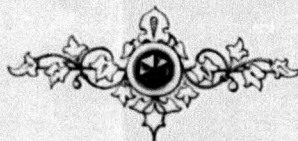
Radosť matkina.

ced.

Na nový rok.

K pamiatke Nového roku
Ľudia vždy majú vo zvyku
Všetko dobré si vinšovať,
A na Boha rozpomínať.
Keď sa dobré hneď nestane,
To je z dopustenia Pána,
Ponevác sú Bohu známe všetky cesty,
Po ktorých krácame v cnosťach i v neresti.
A preto oddane sa musíme na Všemohúceho Boha spoľahnúť,
Aby ráčil jeho svätým, milostivým okom na nás pohliadnuť.
Lebo on sám jedine zná, čo nám zbýva a schádza,
On sám praje, čo ľudský um v svete tom nenachádza.
Preto sa k Nemu s verným srdcom utiekať máme,
Že pred jeho okom nikam neujdeme: známe;
Spoločnosť sa na Jeho dobrotu
Tak nevyjdeme nijako na psotu,
Sveriac sa do jeho milosrdenstva,
Nebojme sa sveta ukrutenstva.
Keď nás navštívil ťažkým smútkom
Poteší radostným Jeho skutkom.
Keď On nám vzal to, čo bolo milé:
Udelí hojne za to nám iné.
Preto, bedár, padám k jeho nohám
A sa tou sladkou nádejou kochám:
Že on moju prosbu vyslyšať ráci,
A mojim slabostiam duše prepáči;
Keď prosím srdečne za moju drahú vlasť,
A pritom za národ a kráľa zneje môj hlas,
Aby na tomto márnom a vždy plačlivom svete,
Jejich vek, blahobyť bol v hojnom rozkveti,
Zdravie, šťastie, svornosť, bratská láska nechže prebýva vždy medzi nami,
Dokiaľ len budeme všetci do tej našej budúcej večnosti povolaní.

Meteor.

Šťastlivý nový rok!

Ještlí kedy, tak dozaista teraz si môžeme z hlbín srdca vzdychnúť a skrúšene prosiť Všemohúceho, v Jehož rukách sa nachádza osud jednotlivcov tak, jako aj osudy národov, aby nám poprial v nastávajúcom roku stáleho blaha, stáleho šťastia.

Uhorsko, naša milá vlasť, nachádza sa teraz v takých nerestách, z ktorých aby čím skôr šťastlivo vyviazla, je vrúcou túhou každého dobrého vlastenca. Keď asi pred 30-tymi rokmi vlasť naša obdržala úplnú konštitúciu, keď bol za jasotu celého národa korunou svätého Štefana korunovaný dnes slávne panujúci náš kráľ; keď tá najúprimnejšia shoda nastala medzi kráľom a národom: vtedy panovala neohraničená radosť, radosť všeobecná v celom národe; vtedy sa vyvolení zástupcovia národa, ablegáti, pretekali, aby schopnosť svoje, aby skúsenosti svoje použili k tomu, žeby nimi čím viac prospeli vlasti, žeby nimi čím k väčšiemu rozkvetu priviedli svoju rodnú zem.

A dnes? sotva minulo úplných 30 rokov, jak veľmi sa zmenily pomery za tento pomerne krátky čas! Dneskajšie snemové pojednávania nedajú sa ani len porovnať s pojednávami pred 30-tymi rokmi. Vtedy vyslanci, či boli vládni, či opozicionálni, pretekali sa v tom, že skúmali rozličné ustanovizne v cudzozemsku, a čo dobrého, osožného, užitočného našli v nich, to sa usilovali udomáčniť aj u nás, aby sme sa len čím bližšie priblížili k iným europejským štátom, čo sa týče verejnej správy krajiny, verejného poriadku, vzdelanosti a osvety. Dnes sa opozicionálni vyslanci pretekajú v tom, že vyhľadávajú čím väčšie grobianstva, ktorými urážajú jak dôveru kráľa, tak aj dôveru národa poživajúcu vládu. Dnes opozicionálni vyslanci neštudujú viac vedecké diela, z ktorých by poznali rozličné osožné ustanovizne, lež prehŕňajú sa v slovníkoch, v ktorých sú nakopené grobianstva. Pred 30-tymi rokmi sa vyslanci vďačne, ba s radosťou vypočúvali, a keď niektorý predniesol nejaký pre krajinu osožný návrh, toho bez rozdielu, že ku ktorej strane patrilo, obsypali chválami. Dnes? Tomu sa dostane najviac éljenov, ktorý je vstave najväčšie grobianstvo povedať, najväčšmi uraziť vládu.

Kto dneská v sneme povstane a opováži sa brániť česť na vláde stojacich mužov, ktorí obeťujú svoje zdravie, obeťujú majetky, obeťujú rodinný pokoj, len aby vlasti osožili, to je vlasti-zradca; kto ale dnes s neumytou hubou nadá ministerskému predsedovi do «trubirohov,» ten môže byť ubezpečený, že slová jeho budú odmenené hlučným potleskom.

Tak hlboko sme padli, tak sa spotvoril náš parlamentárny život behom krátkych 30 rokov.

Opravdový vlastenecký ziaľ sviera srdcia naše keď porovnáme úsvit našej konštitucionálnej doby s dneskajším rozpoložením.

Sme na práhu nového roku, čo tedy prirodzenejšieho, než aby sme si úprimne priali, žeby sa tieto skutočne neblahé pomery k lepšiemu zmenily. Obávame sa ale, že Všemohúci prosby tak mnohých vlastencov nevyslyší, že kalich ešte nie je plný. Najposlednejšie dni minulého roku aspoň neveštia nič dobrého, vlastne nič lepšieho. Ideme ešte vždy dolu vodou, klesáme ešte vždy hľšie. Klesáme tak hlboko, že dnes už viac neprospejú slová, neosožia dôvody, lež idú presvedčovať päste. Čo voláme medzi surovcami, medzi divochami bitkou, to sa volá medzi páňmi duelom, súbojom. Surovci, nevzdelaní divosi miesto mnohého presvedčovania vytiahnu nože a vrhnú sa jeden na druhého. Páni povedia si medzi dišputou také grobianstva, ktoré sa nedajú inak smyť, iba šablou alebo pištoľou. A dnes sme už tam, že minister-ský predseda, tedy ten človek, ktorý by mal v prvom rade dohliadať na to, aby sa zákony zachovávaly, prinútený je zbraňou v ruke brániť svoje zásady.

Nuž či sa dá myslieť smutnejší parlamentárny stav, než je dneskajší? kde sa vyslanci vzájomne ani najmenej nectia, nevážia; kde nerozhodujú viac chladnokrevné dôvody, nie čistá pravda? lež kde vŕvodi drzosť?

Tieto smutné parlamentárne pomery, za jakých každá činnosť hľvie, odpočívajú, majú smutné následky aj pre celú krajinu. Jak sa len nejaký zázrak nestane v posledný deň roku, tak sa najdeme 1-vým januárom v bezzákonitom stave. Od tisíc liet sme vždy na tom nástojili, vždy za to bojovali, aby konštitúciu Uhorska nik nenarušil, a teraz ju narušíme sami. Vlastní synovia vlasti vrazia jej dýku do srdca. Nie cudzí nepriateľ, lež my sami chceme mať nezákonný stav, my sami chceme, aby 1-vým januárom prestalo mať platnosť viac zákonov. My sami nechceme mať ani konečný, ani dočasný rozpočet, bez ktorého nenie slobodno ani nič platiť, ani nič prijímať do štátnych pokladníc. Tedy sami chceme úpadok, úpadok taký, jaký, jak ho len neulavni ráznosť a vlasteneckosť vlády, Uhorsko by tak ľahko nepretrpelo.

No, dúfame, že to nepríde tak ďaleko. S bôlom soznať musíme ale aj to, že nie preto máme úfnosť, že tento smutný stav nenastúpi, žeby snáď snemové opozície upustily od svojet všetko ničiacej urputnej obštrukcie, ktorá je príčinou všetkého zla, lež čakáme pomoc od vlády a od vlastenecký smýšľajúceho ohyvateľstva.

Vláda na vlastnú zodpovednosť udrží poria-

dok v krajine a vlastenecké obyvateľstvo bude tak plniť svoje občianske povinnosti, jako keby sme sa ani nenachádzali v mimozákonom stave. Jedine od týchto dvoch činiteľov očakávame, že zachránia vlasť našu od záhuby, do ktorej ju vrhajú snemové opposície.

Jedine od týchto dvoch činiteľov očakávame, že sa túžba naša, vrelá žiadosť naša, aby nastávali *nový rok bol šťastlivý*, aj splní. Dopraj Pane Bože, aby sme sa nesklamali.

Slovo k rodákum.

Len jeden okamih a pominul sa starý — a nastal zas nový rok. Jedon okamih, taký, akokoľvek iný a predsa jaká vážna, nakoľko významná to doba. Aspoň vážnou a významnou by mala byť. V prvom dni nového roku rozpomienka na včera celkom iné znamená, než v iné dni. To včera je nielen jeden pominulý deň, to je celá minulosť s pamiatkami prešlého, ba aj predošlých rokov. Zachveje sa srdce človeka, prenikne duša pri tomto hraničnom znaku na púti života a nevie či má nazad, či napred pozerať. Šťastliví sú tí, ktorým minulosť blahé rozpomienky podáva a ktorým v budúcnosť ruže nádeje kvitnú.

Premeny roku majú aj v živote národov a štátov neobčejný význam a medzi týmito zvlášte u nás a to práve táto terajšia premena. Mesiac vopred s oprávnenou obavou sme šli v ústrety terajšiemu novému roku. Veď videli a cítili sme, že bezzákonný stav dostane sa nám za podiel a ešte väčšou hrúzou naplňovala nás pravdepodobná myšlienka, že i tento nezaslúžene na nás uvrhnutý stav mnohí vášňami zaslepení synovia vlasti k tomu použijú, aby fažkosti a pohromy nezákonného polozenia nášho ešte zväčšili, ešte rozmnožili. Akási tupá oželenosť s trpkým heslom: «predo mnou tma, za mnou tma» zmocnila sa mnohých, ináčej hodných mužov rodu a tí zabudnú, že pokračovaním svojim, bárs v jednom alebo druhom ich ponosy by aj pravdivé boly, nenapravia oprávnené sfažnosti, ale bez najmenšieho úspechu v dobrom, štátu a národu nevyliciteľné rany zasadia, predsa nezastali na ceste stroskotania, lež v neodôvodnenej oželenosti svojej rúbali ďalej do stromu národa. Zabudli, že čo mnohé a dlhé časy sa kľuvalo, zvrhnúť môže najkratšia doba. Zabudli, že národ milujúci slobodu a ústavnosť od týchto dvoch nikdy neupustí, a zabudli, že cesty môžu byť rozličné, len vôľu majme všetci rovnú, k blahu vlasti a národa smerujúcu.

A podivný je ten duch času. Lahtikári, nesvedomí buriči pár nezralých hesiel vrhnú do verejnosti, premieňajú, prekrúcajú tiež známou

nôtou dľa páčenia sa poslucháčstvu a heslá sa ujmu, ešte i zralí, ináč vševážne a rozumne smýšľajúci mužovia opustia rozvažitosť, dajú sa mýlne uchvátiť a sadnú prázdny krikľúňom na lep. A nastane trma-vrma, zmutok najjednoduchších pochopov. Keď krajinský vyslanec vpradie sa medzi demonštrujúcu luzu nie síce ako ablegát, lebo k tomu výsady ba ani práva nemá, lež len ako jednoduchý spoluobčan a keď preto zákonnou mocou fahaný je na zodpovednosť, to je neslýchaná urážka immunity; keď ale krajinského vyslanca za slová v zákonodarnom sbore v plnení vyslaneckej povinnosti povedané na súboj vyzvú, okaličia, ba často i o život pripravia, to sa vraj immunity ani netýka.

Vlastizrada je citom ľudským i trestným zákonom za najväčší zločin považovaná, no zdá sa, že u nás vlastizrada alebo stala sa už všeobecnou, — ako by každodenným chlebom — alebo ani zločinom už nebola, lebo denne vrhajú ju do očí ministerskému predsedovi, vláde, snemovej väčšine bez toho, žeby trestný zákon proti tejže upotrebili. Tak ľahkomyselne pohrávajú si s týmto trestnoprávnym pochopom, ako by to bolo lichotením.

Stav bezzákonnosti za attentát na ústavu vyhlasujú, a to práve tí, ktorí od tritštvrte roka čo najúsilnejšie na tom pracovali, aby tento stav dako obidený, dako preminutý nezostal. Pokračovanie väčšiny, ktorá obštrukciou menšiny nútená je celkom nečinne hľivieť, vyhlásili za revolucionárstvo, a sami po obciach búrili ľud, aby sa úradnej moci v odpor postavil a odoprel platenie daní, nepovediac ale ľudu to, že keď odopre daň, vtedy ani na právo a bezpečnosť rátať nesmie.

Takto sa zmútily pochopy v minulom roku, naše opposicionálne strany boly vzdorovitosťou onej malej hŕstky ľudárov pobúrené a dokázalo sa, že «jeden blázon urobí sto» a že «jedna prašivá ovca nakazí celé stádo.»

S takýmito rozpomienkami vstupujeme do nového roku a že predsa nezúfame, lež skorej prajnými nádejami sa kojíme, základ toho nachádzame v tom: že máme najústavnejšieho kráľa; že cit vlastenectva na čas utiahnutý v srdciach Uhrov sa nedá udusiť, a že Boh, riaditeľ ciest národov, Uhorsku zahynúť nedovolí.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Politické rozpoloženie. Krajinskí vyslanci odišli na Vianočné sviatky do svojich okresov bez nádeje, že z terajšieho zamotaného rozpoloženia nejak vybrádneme. Gróf Albert Apponyi bol na okamih ukázal vôľu k uza-

vretiu pokoja, ale len na okamih. Že sa pod vodcovstvom grófa Alberta Apponyiho stojaca strana nechce smieriť, toho najlepším dôkazom je popredný člen tejto strany Ferdinand Horánszky, ktorý v piatok, to jest dňa 23. decembra tak ostro napadol ministerského predsedu, jako dosiaľ ešte nikdy. Reč táto poukazuje na všetko iné, len nie na vôľu smierenia sa.

Otázna reč Horánszkeho bola popri svojej ostrosti aj veľmi nemierná. Na tom zasadnutí nebol prítomný ministerský predseda barón Bánffy, ktorý práve vtedy meškal vo Viedni a tak sa ani nemohol brániť. No keď sa nemohol brániť na zasadnutí, bránil sa iným spôsobom. Jaknáhle sa dozvedel o nápade Horánszkeho, hneď mu písal list, v ktorom sa odvoláva na to, že v sneme verejne sa bol osvedčil, že ho od toho stanoviska, ktoré zaujal v záujme krajiny, nezvráti žiadne ostré poznámky, ba ani osobné urážky. Právom mohol očakávať, píše, že po tomto osvedčení sa, opozície prestanú sypať osobné urážky, keď vedia, že on čo ministerský predseda musí sa zdržiavať a nemôže pýtať zadosť učinenie so zbraňou. Vzdor tomuto Horánszky jeho účinkovanie posudzujúce, nehovoril pravdu. Ministerský predseda toto pokračovanie Horánszkeho nedrží ani za slušné, ani za mužské. Tak sa môže chovať — píše — iba taký zbabelý človek, ktorý vie, že sa nemusí báť trestu.

Tento list ministerského predsedu bol vo vianočnú nedeľu vo všetkých časopisoch uverejnený. Horánszky cítil sa byť týmto listom urazený a pýtal rytierske zadosť učinenie, to jest vyzval ministerského predsedu na súboj, duell. Ministerský predseda vyzvanie prijal, keď sa ale mal súboj previesť, Horánszkeho pomocníci sa osvedčili, že oni tento súboj nepovažujú za rytierske zadosť učinenie, lež len za vypomstenie sa. Pod takýmito podmienkami nedovolili pomocníci ministerského predsedu, aby sa bil s Horánszkym a vystavili zápisnicu, v ktorej hovoria, že celá vec sa má tak, jako keby Horánszky ani nebol pýtal zadosť učinenie.

Touto poznámkou sa cítili urazenými pomocníci Horánszeho gróf Štefan Károlyi a Mikuláš Szemere a vyzvali na súboj pomocníkov ministerského predsedu, ministra baróna Fejérváryho a vyslanca Edmunda Gajáriho. Súboje sa previedly v stredu pred poludním, ranený bol vyslanec Gajári a Szemere.

Nevieme dost ostro odsúdiť, že sa otcovia vlasti nevedia natoľko mierniť, aby jeden druhému do ctinevstupovali, zvlášte smutné je, že napádajú osobnú česť ministerského predsedu, o ktorom vie celá krajina, že je čestný človek od hlavy až do päty. A napádajú jeho osobnú česť, keď vedia, že mu jeho postavenie zakazuje niekoho na súboj vyzvať pre osobnú urážku. Tichosť vianočných sviatkov veľmi narušil tento súboj.

Žiaľ Bohu, ale ani tieto smutné udalosti nenapravily neblahé politické rozpoloženie. Opozíční vyslanci sú jednako diví. Teraz hovoria už dni a dni o otázke, kto má byť novým predsedom snemovne na miesto odstúpiťšieho Szilágyiho. Hovoria dve na tri, len aby sa nemohlo prísť k voľbe, a tak aby sa čím ďalej preka-

žala činnosť snemu. A medzi tým sa rýchlym krokom blížime k Novému roku, v ktorom vstúpime následkom urputnosti opozícií do mimozákonného stavu. Že jaké smutné následky nám donesie tento nezákonný stav, to sa dnes nedá ani zďaleka šípiť.

Ministerský predseda barón Bánffy meškal bezprostredne pred Vianocami vo Viedni, kde kráľovi rozpovedal politické rozpoloženie.

Novoročné blahoprania. Jako každý rok, tak aj teraz na Nový rok liberálna strana prednesie svoje blahoprania ministerskému predsedovi, čo vodcovi liberálnej strany. Reč povie gróf Štefan Tisza. Pri tejto príležitosti ministerský predseda barón Bánffy bude sa zaoberať so všeobecným politickým rozpoložením a pravdepodobne rozpovie, čo zamýšľa vláda ďalej robiť.

Kvóta a vyrovnanie s Rakúskom. Koncom tohto roku vyprší doba, po ktorú sme mali ustálenú kvótu, a dokedy bola predĺžená platnosť vyrovnania s Rakúskom uzavreného pred 11-tymi rokmi. 1-vým januárom vyprší platnosť týchto zákonov a tak aj v tomto období zostaneme v mimozákonnom stave. Vláda síce zadala na zasadnutí snemu 23-ho decembra dva návrhy zákonov, ktorými sa jak terajšia kvóta, tak aj vyrovnanie s Rakúskom predlžuje do 30. júna r. 1899, o tom ale nemôže byť ani reči, žeby tieto návrhy snem pojednával ešte tohoto roku. Ponevác návrhy tieto nebudú prijaté do konca roku, tak kvótu ustáli kráľ, a vyrovnanie podržia mlčky v platnosti jak v Rakúsku tak aj u nás. Pomôžeme si, jako vieme, keď nás opozícia hatí, aby sa pomohlo riadnou zákonnou cestou.

Desider Szilágyi, bývalý predseda snemovne vyslancov prišiel dňa 22-ho decembra do Prešporku medzi svojich voličov, aby im udal príčiny, pre ktoré sa poďakoval z predsedníctva a prečo vystúpil z liberálnej strany. Za príčinu poďakovania sa udal tú okolnosť, že dôvera medzi ním a vládou nebola viac tak úprimná, jako sa to vyžaduje. Návrh Tiszov drží za nebezpečný pre konštitúciu krajiny a tak ho ani nepodpisal, následkom čoho aj vystúpil z liberálnej strany. Osvedčil sa, že je neohrozeným prívržencom liberalismu aj naďalej a za hlavnú úlohu svojej politickej činnosti považovať bude to, aby našiel spôsob, pomocou ktorého by sa dalo vyviaznuť z terajšieho neblahého politického polozenia.

Ružomerský vyslanec Jozef Angyal meškal 22. decembra v kruhu svojich voličov, ktorým rozpovedal svoju mienku o terajšom politickom rozpoložení. Voličia vyslovili mu svoju nezlomnú dôveru a schválili, že podpísal v liberálnej strane Tiszom zadaný návrh.

Voľba krajinského vyslanca v Baňskej Bystrici prevedie sa najbližšie. Kandidátom je Jozef Schmidt, štátny sokretár v ministerstve obchodu, ktorý minulú stredu povedal svoju programnú reč pred voličmi. V tejto reči zmienil sa o obštrukcii, o ktorej medzi iným povedal nasledovné: Opozície tvrdia, že sa ministerský predseda musí poďakovať, lebo nenie vstave viesť snem

a riadiť krajinské záležitosti. A prečo neni schopný? Či vláda nepredostrela na čas všetky predlohy, pofahujúce sa na otázky, ktoré sa majú vybaviť? Či bolo počut nejaké základné ponosy proti obsahu, smeru týchto návrhov? Či za dobrotu týchto návrhov nepodáva sama opozícia najskvelejšie dôkazy vtedy, keď k sbuktovaniu ministerského predsedu, ktorého za každú cenu chcú sbuktatovať, príčinu nehľadá v týchto predlohách, lež v celkom iných okolnostiach a udalostach? Či vláda nezodpovedala svojim povinnostam na poli administrácie? Či neuvedla do života rázne a pritom tieho bez prekážok ťažko vynesené a aj dnes ostro napádané zákony? Či nezastupovala dôstojne krajinu na zriedkave veľkých krajinských slávnostach? Či nespravila to tak, že tým rástla úcta oproti nám v cudzozemsku? Či správa štátu neúčinkuje všade bez prekážky?

Táto programná reč bola s úfubou prijatá a kandidátovi dostalo sa mnoho hlučných éljenov.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 20-ho decembra. Prvým rečníkom bol dnes gróf Albin Csáky. Gróf Csáky vystúpil bol z liberálnej stránky, práve preto celá snemovňa bola veľmi zvedavá na jeho reč. Rečník najprv zazlieva návrh Kossuthov, aby sa dala novému predsedovi úprava, žeby zasedania viedol tak, jako boly dosiaľ vedené. O tom, koho si snem vyvolí za predsedu, neslobodno predpokladať, že nebude nestranný. Zatým prešiel na obštrukciu, ktorú čo najrozhodnejšie odsúdil čo takú, ktorá úplne zničí náš konštitucionálny život a ktorá na každý pád povedie k tomu, že sa stanovy snemovne zostria. Gróf Csáky nevidí ani žiadnej príčiny k obštrukcii. Opozície hovoria, že preto nedovolia nič pojednávať, lebo sa ministerský predseda neosvedčil v otázke vyrovnania. Toto neni dostatočná príčina k tomu, aby sme znemožnili účinkovanie snemu. Predlohy vyrovnania už pojednávajú snemové odbory u nás, v Rakúsku ich teraz pojednávajú, a tak vieme, čo sa v nich nachádza. Jak nám návrhy tieto nezodpovedajú, tak bojujme proti nim vtedy, keď sa začnú v sneme pojednávať, do tých čias ale neslobodno hatiť činnosť snemu.

Prešiel na Tiszov návrh, ktorý drží za nebezpečný príklad a preto aj vystúpil z liberálnej strany. Rečník vidí, že sú mysle veľmi rozhorčené a protivy medzi stránkami veľké, dľa jeho mienky pokoj možno iba tak uviesť, jak sa vláda poďakuje.

Alexander Hegedús súhlasí s tým, čo povedal gróf Csáky o obštrukcii. Opozície vedú teraz politiku pomsty proti Bánffymu; tým ale preukazujú vlasti veľmi zlú službu, lebo národ neposlal vyslancov do snemu, aby sa tam pomstili na barónovi Bánffymu a tým prekážali vývin krajiny. Prejdúc na Tiszov návrh, hovorí, že ešte neni v sneme ani zadaný a opozície už broja proti nemu. Jak návrh tento nebude zadaný, tak neni nič iné jako slavnostné osvedčenie väčšiny snemových vyslancov za

vládu. Návrh tento nechce pozbaviť vládu zodpovednosti zato čo spraví vtedy, keď sa bude krajina nachádzať v mimozákonom stave. Prosí opozície, aby odložily náruživosť a v záujme vlasti nehatily účinkovanie snemu.

Arpád *Szentiványi* spieval starú pesničku o nadužívaniach pri voľbách.

Gejza *Polónyi* povedal grobiansku reč proti ministerskému predsedovi. Za predsedu snemovne odporučal namiesto Perczela grófa Albina Csákyho.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 21-ho decembra. Ešte sa vždy nemôže pristúpiť k voľbe predsedu, lebo sa ešte vždy hlásia rečníci k slovu. Dnes začal dišputu Edmund *Bartha*, hovoriac hlavne o známom Tiszovom návrhu. Karol *Hieronymi* patrí tiež medzi tých, ktorí pre Tiszov návrh vystúpili z liberálnej strany. Jako včera gróf Albin Csáky, tak dneská Hieronymi ostro odsúdil obštrukciu. Rečník si žiada aby sme z terajšieho zlého položenia čím skôr vybrdli, Tiszov návrh nedrží za vhodný, pomocou ktorého by sme došli na pravú cestu, preto ho ani neprijal.

Edmund *Gajári* poukázal nato, že jak celá slobodomyselná strana, tak aj z nej vystúpivší členovia rozhodne odsudzujú obštrukciu, v tomto sa tedy úplne shodujú. Vystúpivší hovoria, že vystúpili z liberálnej strany pre Tiszov návrh. Toto neni dostatočná príčina, lebo keď Tiszov návrh nebol tým cieľom zadaný, že snáď pomocou tohoto vybrdneme z dneskajšieho neblahého položenia. Tiszov návrh bol len preto zadaný, aby sa po čase mohlo nato poukazať, že vôľa väčšiny hola obštrukciou prekazená a že mimozákonný stav nastúpil len následkom obštrukcie menšinou zavedenej. Prijíma predostretie, aby sa vyvolil nový predseda.

Predsedajúci Madarász navrhol, aby snemovňa mala na Vianoce len tri 3 dňa prázdniny, dišputa o tom položila sa na zajtra, načo bolo zasadnutie zakončené.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 22-ho decembra. Návrh Madarászov, aby vianočné prázdniny trvaly iba 3 dni, bol prijatý, načo o voľbe predsedu hovoril Ján *Molnár*. Rečník verejne soznal, že ľudová strana prevádza politiku pomsty. Hovoril o voľbách, pri ktorých sa vraj vláda dopustila ohavných nadužívaní. Skrela ho Tiszová reč vo Veľkom Varadine povedaná, v ktorej Tisza hovoril, že ľudová strana drží si nielen za dovolené lež aj za povinnosť obísť cirkevno-politické zákony, proti tomuto sa osvedčil, že si on zákon o civilnom manželstve etí, len civilný sňatok neuznáva. Konečne oznámil, že spojené opozície budú viesť obštrukciu do nekonečna. Z tohoto vidno, že Molnár hovoril o všetkom, len nie o vyvoliť sa majúcom predsedovi.

Nasledovaly *interpellácie*. Viktor Pichler interpeloval ministerského predsedu v záležitosti shromaždenia Rumunov, ktoré chceli vo Világosi vydržiavať. Keď vydržovanie shromaždenia zakázal slúžny, vtedy sa ponukol mešťanosta Viedne, že ponosy Rumunov predostrie cisárovi. Spytuje sa ministerského predsedu, čo urobí proti tým, ktorí podpísali stížnosť a čo proti Luegerovi?

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 23-ho decembra. Ačkoľvek boli vianoce na prahu, vyslanci predsa boli v hojnom počte na zasadnutí. Po krátkej reči Jozefa *Agostona* začal hovoriť *Ferdinand Horánszky*. Tentoraz povedal tak ostrú reč, že prekvapil ňou ešte len aj Gejzu *Polónyiho*, ktorý si zvykol dovoliť proti ministerskému predsedovi tie najväčšie grobianstva. *Horánszky* usiloval sa dokázať, že ministerský predseda barón *Bánffy* nezadržal dané slovo *Horánszkemu* a preto nazval ministerského predsedu takým človekom, ktorého by žiadon spoločenstvo nestrpel v svojom kruhu. Nečapný nápad *Horánskeho* nelúbil sa ani grófovi *Apponyimu*, k jehož strane patrí *Horánszky*.

Zatým interpeloval *Polónyi* v záležitosti falšovania vína päťkostolskej firmy *Engl* a hovorí, že sa široké obecnstvo neuspokojí s tým, že policajný radca barón *Splényi* bol na 200 zl. pokutovaný zato, že *Englovcom* nazad vydal shabané muštry a tak prekázal dokázanie toho, že muštry skutočne dokázaly, že *Engel* predáva falošné vína. Žiada riadne sudcovské vyšetrovanie.

Na konci zasadnutia zadal finančný minister dva návrhy zákonov asice jedon, ktorým sa dneskajšia kvóta predlžuje do konca júna budúceho roku a druhý ktorým sa colno-kupecká smluva predlžuje do toho samého času.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 27-ho decembra. Po sviatkoch tak sa zdalo, že mysle vyslancov sa trochu predsa utíšily. To bolo aj z toho vidno, že ministerský predseda barón *Bánffy* mohol dnes slobodne hovoriť.

Vyslanec *Franc Bolgár* spytuje sa kto je to ten gróf *Emanuel Széchenyi*, ktorý bol za ministra k boku jeho veličenstva vymenovaný.

Ministerský predseda barón *Bánffy* odpovedal rečníkovi, že kráľ toho vymenuje za ministra, koho sa mu ľúbi, vymenovania patria ku právam kráľa, o tom sa tedy neslobodno dišputovať. Ostatne gróf *Emanuel Széchenyi* je vysoko vzdelaný muž, ktorý bol vždy členom magnátskej snemovne; posledne slúžil pri tureckom vyslanectve.

Zatým sa prešlo na otázky voľby predsedu. *Pavel Demkó* dokázal, že celá dišputa nemá žiadneho smyslu. Tak ku pr. *Ján Molnár* hovoril o všetkom, čo sa len dá vymyslieť: o koze, o voze, o masle a sadle atď. Vyzýva predsedajúceho *Madarása*, aby už raz určil deň, v ktorý sa prevedie voľba predsedu. *Franc Sima* hovoril do konca zasadnutia. Z celej reči spomenutia zasluhujú iba tie slová rečníkove, že totižto nezadržal žiadon zákon.

Na Machnáči.

Sklenár: Pán Boh s nami.

Drotár: I Duch Svätý.

Sklenár: Celou machnáčskou dolinou idem sám ako palec a rozmyšľam o všeličom, to sa mi ale ani len neprisnilo, že by som sa ja tu na tomto vrchu s vami síšiel. Ako sa máte a čo nového vo svete?

Drotár: Mať sa dobre nemám a nového je dosť po svete. Ja som, ako vidíte, už nie dneskajší a preto som už nie viacej vstave tak mľef jazykom ako dakedy. Naše remeslo veru len popri jazyku má odbyt. Viete dobre, že ženičky rady si poostria jazýčky, keď dajú drotovať rajničky. No, toto by ešte nebolo tak na vade, ale ako tá pliaga sveta a či ľudová strana nastala, od tedy groš zarobiť je veľký figel. Volajú ma na faru alebo do krčmy, čo sa zriedka stáva, tam sa len viem zdržať, lebo tam poviem, že som ľudár a tuto naopak. Ale nech sa vám páči, keď ma niektorý gazda zavolá fajku, alebo gazdinka rajnicu odrotovať, tu už musím celý môj rozum posbierať a dobre im z tvári čítať, či sú ľudári alebo nie, lebo ak by sa pomýlil, to sa už viacej môžem ta neukázať, ba ak by sa chytro nespratal, aj na chrbát by sa mi ľahko dostalo.

Čože je ale vám, vy máte len život, korheli sa množia, flašky sa bijú a vy zarábate.

Sklenár: Ani nám už nejde tak ako si myslíte, nám sú tiež ľudári na škodu. Nedávno som bol na M . . . , kde farár už tri nedele kázal proti pijatike a proti navštevovaniu krčmy, ku knem vám do krčmy, tu koho vám nevidím ako farára sedieť za stolom korhel'ským.

Drotár: Veď ste len predtým hovorili, že kázal proti krčme a teraz ste ho tam našli!

Sklenár: Veď on vedel, čo robí a pýtal si deci pálenky, lebo že je on taký korhel ako druhý. Krčmár videl, koľko bije nechal ho samého a ani sa oň neobzrel. Príde vám ale ta hodný a sveta skúsený chlapák, ktorý nedávno ovdovel a chcel si vziať peknú slúžku pána farára, ktorú mu tento prepustil nechcel. Z tohoto vyvinula sa škriepka až napokon pán farár krčmu opustil a cieľa nedošiel.

Drotár: Neslýchané veci, čo počujem.

Sklenár: Veru smutno, ale je tak. Tamten týždeň zase, keď som popredal všetek tovar v Novom Meste na Kysuciach, ponáhlam sa ku žilinskému vlaku na štáciu, lebo som šiel tovaru nakúpiť do Uhrovca a vidím žandárov jako síkujú do mesta šiestich mladuckých suhajov. Ach Bože čože previnili, spýtam sa jedného prítomného. «Chceli ísť do Čiech, ale ich nechcú pustiť,» hovorí onen.

Drotár: A počo že chceli tam?

Sklenár: Že vraj českú reč si osvojiť, lebo že to požaduje akási vzájomnosť česko-slovenská.

Drotár: Aha, už som na čistom, toto som čítal v kalendári, ba o tejto veci mi aj náš pán farár hovoril, že veru my Slováci máme sa po česky naučiť, lebo že my, Česi, Rusi, Poliaci, Chorvati a Srbi tvoríme jeden veľký kmen slovanský.

Sklenár: Že sme my všetci jeden kmen slovenský, to nám nikto netají. Pozrime že pšenicu, raž, jačmeň, tenkel a ovos, sú tiež pod jedným kmeňovým názvom «zbožie.» Že ale Slovák tak nikdy nebude Čechom, Rusom alebo Srbom, ako ani ovos nebude pšenickou alebo jačmeňom, to sa odskripiť nedá.

Lepšie by sme urobili, keď by sme naše deti pre osvojenia štátnej reči maďarskej ku bratom Maďarom dali, lebo veď s týmito stojíme v užšom potyku, s týmito žijeme a mrieme a na týchto sme odkázaní. Pozrime že Mudroň, Vajanský atď. či nehovoria maďarsky? A prečo by sme my jednoduchí Slováci tejto reči neporozumeli, keď nám to môže slúžiť k osohu.

Zamilujme si bratov Maďarov, lebo oni sú toho hodní. Či už azda zabudli — čo neverím — Slováci horného Uhorska na dobročinnú ruku a proti nám preukázanú lásku bratov Maďarov. Kedy videla Orava toľko chleba, múky, omasty a strovy, veď ju nestačili ani vozit. Osemdesiat tisíc hotového groša je len tiež nie maličkosť.

A čo dali vzájomní a toľko za nás zaujatí bratia Česi?

Drotár: Veru ani babky.

Sklenár: Priateľov poznať počas núdze, a hľa, my sa im zato takto odsluhujeme.

Drotár: Jest tu mi za česká výchova! Nevieš koľko už tomu bude čo som bol v Liptove, kde som mal príležitosť o tejto češtine a či výchove sa presvedčiť.

Jedného rana v Trnovci idem hore ulicou, tu počujem hlasy z obloka domu Jána Puchého; «Když me zobudili ze spání, prvé mne neprichy-stali snídání,» v tom ale som už počul, že otec farbí z Čiech prislého píseka.

Sklenár: Ja tiež ako raz idem z Pokryváča do Kubína, stretnem jedného mladíka Čecha, ktorý sa ma spýtal, že kde tu silnice. Hohohó! Kdeže je Sielnica! Najprv treba ísť do Malatínej, potom do Svätány, do Bukoviny a tak do Sielnice. On sa ale ustavične doviedzal, že kde tu silnice a silnice. No, vieš čo, hovorím k nemu, poď so mnou, prenocuj v Kubíne a tak za rana choď do Sielnice. Mal ho čert vziať od radosti, keď počul odo mňa to slovo Kubín. Až potom som od neho vyrozumel, že siel na špacír, poblúdil a meno mesta Kubín tiež zabudol.

Drotár: Ja len ešte toľko poviem, že Česi by sa mali naučiť po slovensky a nie my česky, lebo u nás komedianta, panoramistu, verklikára, harfára, cirkusníka, trubača, gajdoša, husliara, klavírmajstra atď. nevidíš inšieho ako Čecha.

Sklenár: No, ale teraz, keď sme si oddýchli a poshovárili už sa raz rozlúčime, lebo čas uchodí a čas sú peniaze. Vy ale dolu Machnácom môžete si zanôtiť tú vašu známú «Keď sa drotár

do sveta preč odberal, na Machnáči pri Trenčíne zaplakal» . . .

Drotár: Ver ozaj, také časy žijeme, že je človekovi až do plaču. Šťastlivú cestu!

Sklenár: Prajem aj vám!

DOPISY.

Otvorený list, všetkým inde obydleným nemecko-lupčianskym rodákom.

Pán Karol Salva, majiteľ knižtlačiarne, na ten čas obydlený v Ružomberku, učinil sľub, že ako to od pár týždňov Nemecko-lupčanom už pokoj dal, tak aj naďalej, ba až do jeho smrti už nebude ich posmievať a napozatým každého rodom Lupčana v najlepšej úcte bude chcieť mať.

Prečo to dosiaľ robil, vyhovárať sa takto: mňa moji rodičia, ako malého chlapca dovezli do Nemeckej Lupče, mňa Nemecko-lupčania i s mojimi rodičmi laskave prijali, neraz aj chleba, brinzze a kapusty dali mojich rodičov v práci podporovali a mňa aj môjho brata ev. učiteľa verne a nábožne k pravde Božej a k ľudskej mravnosti učili a napomínali; a takto prijdúc do človečenstva na svojich krídlach a nohách do Veľkej Revúcej na slovenské gymnásium poslali. Za všetko toto dobré musel som sa im aj niečím odslúžiť a poďakovať. Stalo sa totiž tak, že som sa stal redaktorom „Slovenských Listov,“ tak že som prišiel do detinského rozumu a stal som sa tak nerozumným chlapcom, ako tí chlapeci ktorí, keď sa zo studničky vody napili, potom do neblatom hádzali. Mydlo sa mi minulo, koniec posmechu.

A tak drahí rodáci! Lupčania rodom, môžete teraz už bezpečne i do Ružomberka i do Nemeckej Lupče bez všetkej obavy chodiť aj na vozoch alebo aj kočoch sa dovážať, zárukou pána Salvu je aj pán Hlinka, farár sliacký, že sa vám nič nestane ani vtedy, keď by ste išli na tri Sliache.

V mene celého mesta

Lupčan.

Csataj (prešp. stol.), 20. dec.

Velactená Redakcia!

S Božej milosti prežili sme už i tento 1898-my rok a ja, keď sa nikto ešte od nás v týchto novinkách neohlásil, beriem pero do ruky, aby tiež niečo sdelil ct. čitateľom z nášho kraja, a takto rozmnožil tie zprávy, ktoré v „Opravdovom Kresťanovi“ so všetkých strán čítame.

Ja, ako gazda sdelím poprvé o Božej úrode tohto končiaceho sa roku. Oziminy sa urodily prostredne, jariny, jačmeň vydarily sa slabo, lebo bolo v nich mnoho planej viky, aj zrno slabé a tak aj málo sa urodilo proti laňajšku; len polovicu sme utŕžili za ne než laňajského roku.

Ovocie, jako hrušky, jablká daly prostrednú úrodu, ale slivy zarodily veľmi, tak že gazdinky aj na viac rokov mohli lekváru navariť aj slivák nasušiť. Vína konečne po siedmich neúrodných rokoch nám Hospodin prajnejšie požehnal, tak že si môžeme časom aj na zdravie pripíjať.

Kukurica, krumple (zemiaky) sa tiež prostredno urodily.

Počasiu máme prajné, ešte dosavád o zime ani nevieme. Dňa 15. decembra odpoľudia o jednej hodine bola búrka, hrmelo aj krúpy padaly, potom sa aj dúha na polnočnej strane ukázala, nad čím sa naši starci a stareny začudovali.

Nového nemám čo písať, lež to jedno pripomínam, že sa vrchnosti aj o nás roľníkov starajú, asice z nášho chotáru jednu čiastku jarná voda kazila, teda sa o nás postarali tak, že vrchnosť dala vyhádzať potok, je pravda že na naše trovy, ale tie peniaze behom pár rokov máme už doma, lebo predtým koľkoráz aj celé leto vodou zaplavené priestory teraz už všetky na role obraciamy a tak máme z toho osob. Nech im Hospodin dá posili, aby sa aj v iných veciach o nás postarali, lebo stav roľnícky je teraz najťažší, lebo roľníka sľahá i svet tlačéním cien obilia a časom aj sám Hospodin skrze neúrodu, ohne, povodne, krupobitie, mrazy a často aj na dobytku, tak že mnohý aj pri jeho opatrnosti a šanobe vyjde na mizinu.

S radosťou sdeľujem, že nás Hospodin pri dobrom zdraví jak v obci tak aj na okolí udržoval a chránil od všetkých nešťastných prípadností, zvláste od obňa, povodne, krupobitia, mrazu, aj našu živnosť chránil od všetkej zkazy. Zato vzdávame Hospodinu hlboké vdaky a prosíme ho, aby nás aj v nastávajúcom roku chránil od všetkého zlého.

Prv, než by svoje riadky dokončil, vinšujem jak ctenému pánu redaktorovi, tak aj všetkým pánom čitateľom „Opravdového Kresťana“ šťastlivý nový rok!

S úctou *Dord Andor*, roľník.

Dolný Liptov, v decembri.

Vysokoctený pán Redaktor!

Aj hľa! rok 1898. zas ubehol do mora večnosti. Keď nazad pozremo, čo nám v ňom Hospodin dobrého dal, vtedy len srdce naše sa nám zaveselí, že bol tak milostivý a čo bolo a je nám potrebné ku telesnému pôžitku, keď aj nie v hojnosti ale pre nás hornouhorských Slovákov primerane požehnal, začo mu mi vrúcnyimi modlitbami ďakujeme. Že zase s druhej strany politikou nás tresce, kto že zato môže. Hospodin, ten dobrotivý dal každému slobodnú vôľu, aby robil ako sa mu páči; keď budeš dobre robiť, bude i tebe dobre; keď ale budeš zle robiť, bude aj tebe človeče mizerný zle. Veď dobre hovorí slovenské porekadlo: „Ako si posteješ, tak budeš ležať.“

Celá opposícia na tom teraz pracuje, aby bola zdvihnutá uhorská ústava. Nič pre iné, len vraj preto,

že nemôžu vraj ani hľadať na Báuffyho. Nie je to už zatáťatá hlavatosť od tých pánov oposicionalistov, keď len pre jednu osobu idú uviesť celú krajinu do záhuby. Nuž a naši páni ľudári ako že sa pri tejto príležitosti držia? Tí sú takí ako učnia ešte, ktorým sa robiť nechce ale radšej behajú, nežin robia po ulici. Aj páni ľudári každú príležitosť použijú a tam kde je treba robiť zle, sa pripoja, len aby nemuseli dobre pracovať.

Koľko ráz robili krik pri každej voľbe, alebo tiež na shromaždení, že oni len chudobu budú mať na zreteli: teraz ju tak majú, že tie kriky a vady stoja každý deň pätnásťtisíc zlatých. Nuž hľa, takto sa starajú o ľud tieto panáci. Myslia, ako je aj pravdepodobné, že aj oni raz vytrezvejú, ako pospolitý ľud vytrezvel od ich baláchania, veď ich ľud temer cele zanechal už, tak že pri budúcej voľbe neviem či jeden lebo dva okresy vyšlú ľudárskeho ablegáta; to im ale vopred ručím, že ich budúcnosť je nie zabezpečená.

Že ja nepreháňam, toho dôkaz je aj to, že dvaja magnáti už z ľudovej strany vystúpili a viac nechcú byť piete a ľudu naobťaž. Veď každý rozumný človek pochopí, aký to môže byť poriadok v takom dome, kde menšina väčšine rozkazuje. V takom dome je len vždy vada, krik a neporiadok. „Kde je ale krik a vada, tam to hynie, všetko padá.“

Veľmi nás teší, že vysokoctený pán Redaktor „Opravdového Kresťana“ je v tom položení, že zas náš milý časopis o štyri strany bude zväčšený. Ja túto zásluhu najviac pripisujem múdremu vedeniu Sl. Redakcie a len potom odberateľom a čitateľom. Ktoré novinky sú nie primerane redigované, taký časopis potom už ani ľud nerád číta. Pozrime na toho hriješneho „Kresťana“, ktorý vychádzil v prvý a druhý rok v pár tisíce výtiskoch, ktorým časopisom zaplavené boly obce z dom do domu; dnes ho skoro nevidíš, ak len ako na ukážku nepríde. A tak to býva, pravda víťazí, aj náš „Opravdový Kresťan“ zvíťazil, lebo nie že by upadol, ale ešte vždy viac viac sa sa naň predplácajú.

V Dolnom Liptove bola dosť rozšírená trachomou menovaná očná nemoc, ktorú ale v Teplej obydlený doktor už z väčšej čiastky obmedzil. Ľudárske časopiay oznamujú to, že sa v hniezde ich nechcú ľudári množiť, lebo málo ktorý mesiac aby jeden lebo dva záprdky z neho nevyhodili. Do budúcnosti vo veľkej úfnosti žijeme tiež, lebo keď sa sa ľudári prestanú liahnúť, starí sa minú a zostaneme sami.

Srdečne vinšujem všetkým šťastný nový rok!

Pozorovateľ.

Zázrivá, koncom decembra 1898.

Veľactený Pán Redaktor!

Doprial nám dobrý Pán Boh prežiť zas jeden rok; nejednomu zanechal smutnú pamiatku a tí s lepšou nádejou čakajú dennicu raňajšiu nového roku, lebo úfajú, že prežití neresti budú im v nastávajúcom roku hojne odmenené. Šťastliví, ktorí žijú v nádejách lepšej budúcnosti!

Iní zažili v schádzajúcom roku mnoho dobrého; radosti všelijakých; brali a mali účasť v mnohých a rozmanitých kratochvíľach. Títo sa ťažko lúčia so starým rokom, lebo sa obávajú tajnej budúcnosti. Obávajú sa, že snáď miesto sladkosti budú mať hojnú účasť horkých trpkostí. Šťastliví sú ale aj tí, ktorí vďačne opustia i radosť a oddajú sa nádejám neistej budúcnosti.

Ano drahí priatelia! s nádejou v lepšiu budúcnosť, všetci spokojne vstúpme do nového roku. Zabudnime minulosť; žime prítomnosti a úfajme v budúcnosť.

V tento významný a sviatočný okamih, stojac na brázde — na medzi — ktorá delí schádzajúci rok od nastávajúceho všetci spoločne, v bratskom miere pokoja ruka v ruke — prajme si vzájomne šťastlivý nový rok! Sľúbme si pri tom, že naše sily budeme obracať na rozvíňovanie druhej našej vlasti Uhorskej a že budeme verne a svedomite plniť naše vlastenecké povinnosti.

A či máme ešte čo viac sľubovať? Mnoho, veľmi mnoho! Keď ale vyplníme, čo som vyššie spomenul, urobíme zadosť našim jak občianskym, tak náboženským povinnostiam.

Koľkí sa z nás minú a koľkí dožijú iný nový rok! To nech nám je pred očami, a keď na to myslíme, nemožno by dakto z nás choval hnev v nádrách proti bližnému!

I ja teda čistým a vrúcnyim srdcom prajem predovšetkým pánu redaktorovi, a tak všetkým čitateľom slabým, spokojným a šťastlivým nový rok!

S úctou Fr. Zeus L'udomil.

BESEDNICA.

Doma.

— Napisal: Anton Čehov. —

I.

Pre Vieru Ivanovú poslali záprah ku opustenej stanici donského vidieku. Kočič lenive pokládol na voz kufry a balíky a potom sa pohli.

— Všetko je tu také — hovorí Viera, keď sa obozrela dookola — ako bolo vtedy, keď som asi pred desiatimi rokami jako malé dievča chodila tadeto. I na to sa pamätám, že vtedy prišiel pre mňa starý Boris. Žije ešte?

Kočič nedal ani odpovede, len sprostie sa díval pred seba. Od stanice asi na päť míľ museli sa viezť po pustatine. Viera bola sotva triadvadsaťročná, zdravá, pekná, múdra deva a bola celá okúzlená tichosťou a nekonečnosťou pustatiny. V jasnom svetle teplého slnka obdivovala trávu lúk, pestrotu kvetov, skoro bola opojená od vône plynúcej z pôdy, a bolo jej zvláštnym, že toľko spevavých vtákov poletuje v povetrí!

Viera už dávno odvykla od modlitby, ale teraz, keď ju opojila krása prírody, mimovoľne vzdychla:

— Bože môj, Bože môj, zostaň vždy so mnou!

A tak dobre jej padlo viezť sa cez polia. Skoro túžila, aby sa tá cesta nikdy neskončila.

Došli do malého bája a tu čerstvé povetrie ovialo jej rozpálenú tvár. Čoskoro uzrela jeden násyp a hneď sa rozpamätala, že niekdy, dávno, večierkom až potiaľ sa prechádzala. Kaštieľ teda nenie už ďaleko. A skutočne, onedlho zpomedi líp už vykuknul plechový krov kaštieľa. Ako prišli bližšie, poznala tetku Terku, ktorá veľmi pohnutá kývala šatkou a tam na chodbe stál i starý otec. Mój Bože, jako sa radujú!

— Moja milá! Moja drahá! — zvolala tetka traslavým hlasom. Tu je naša malá pani! Domov prišla naša malá kráľovná!

Viera krem tetky a starého otea nemala inej rodiny. Jej matka už dávno odpočívala na cimiteri a jej otec, ktorý bol inžinierom, pred tromi mesiacmi zomrel v Kazane, keď sa chcel vrátiť zo Sibíra.

Dedko bol už šedivý a jeho tučnú červenú tvár okružovala dlhá biela brada; pre svoje veľké brucho sotva vedel kráčať a vždy mal palicu v ruke. Tetka Terka bola asi päťdesiatročná dáma, chodila v módných šatách a z celého jej chovania bolo badať, že sa chce ešte zaľúbiť mužským.

— Všakže, budeš nás milovať? — pýta sa Viery. — Nie si pyšná ku nám?

Potom si sadli ku stolu. Viera na žiadosť dedkovu odriekla modlitbu pri stole a zatým obedovali. A potom započal sa nový život pre ňu. Zaviedli ju do jej chyže; koľko pokrovcov len bolo v dome, všetky ta doniesli. A v oknách koľko kvetov! Viera so svojou chyžou bola spokojná.

I tetka prišla ta na okamih. Sadla si na posteľ a riekla:

— Dobre, že si prišla domov, Viera. Dedko je už zle, veľmi zle. Sotva vie dýchať a veľmi často blúzni. A jaký zdravý bol to človek predtým! Keď niektorý zo sluhov vykonal niečo zlého, aký krátky poriadok s ním urobil! A teraz? Teraz sa nestará o nič.

— Tetka, u nás ešte bijavajú sluhov? — pýta sa Viera.

— Kasnár áno, ale ja im nič nerobievam. Niekdy i dedko pozdvihne na na nich palicu, ale ich už nebije. Terka zívla a potom ako sa na bohabojnú ženskú sluší, učinila si kríž na ústa.

— A povedzže — riekla Viera] — nenudíš sa nikdy.

— Ale, ako si to môžeš myslieť? Susední statkári, je pravda, že už tu nebývajú, ale na okolí postavili mnoho fabrik a je tu mnoho inžinierov, lekárov a úradníkov. Ovšem bálov tu niet, ale sa brávame v karty. A často prídu k nám hostia. Na príklad z fabriky zvykol k nám prísť doktor Nečapov, pekný zaujímavý človek; ukázala som mu tvoju fotografiu a už je zaľúbený do teba. Je pekný, mladý, bohatý — slovom bol by dobrý manžel. A ani ty by si nebola práve jednoduchou mladuchou. Pochodíš z dobrej familie; na tvojom majetku je síce dlžoba, ale to je nie chyba, lebo je majetok v

poriadku a nesie zanedbaný. A po mne tiež všetko zdedíš. Moja nebohá sestra a tvoj otecko zanechali ti pätnásť tisíc... Nuž, myslím, také dievča Nečapov tak rýchlo nenajde...

Na druhý deň Viera vyšla na prechádzku; pochoďila okolo domu, zabradu a potom vyšla do poľa. Zvláštne, že už dnes zunovala celé okolie a svoj nový domov. A keď sa navrátila, zľakla sa tej myšlienky, že ona, zdravá, mladá a pekná, ktorá odbavila vyššiu dievčenskú školu, naučila sa tri cudzie reči, mnoho čítala a cestovala po cudzozemsku — mala by sa zatvoriť do tohto starého domu a vzdialená od veľkého sveta žiť v tomto opustenom kúte. Celý deň má sedieť doma a počúvať, ako chroptí dedko pri dýchaní? Čo ona bude tu robiť?

Popoludní prišiel z fabriky doktor Nečapov. Pred tromi rokmi sa usadil na tomto vidieku a jedna tretina, fabriky bola jeho. A čo sa týka jeho zvoňajšku, bol bledý, obvyšný, červonosý mladý človek a nosil vždy bielu vestu; o čom myslel a čo cítil, o tom nevedel nikto nič. Terke bozkával ruku a vždy chcel byť hotový k službám, vždy vyskočil, aby priniesol niekomu stoličku alebo aby prepustil svoje miesto. Hovorieval ticho, tak že ho často nebolo ani rozumeť.

Ostal tam od štvrtej hodiny do polnoci a zväčša mlčal. Viera sa práve neľúbil. Za nevkusné považovala, že niekto i na dedine nosí bielu vestu a ani jeho neprirodená zdvorilosť a tichá vážnosť sa jej neľúbila; myslela že je preto taký mlčanlivý, lebo je veľmi sprostý. Keď odišiel, tetka takto riekla Viere:

— No, Vierka, však je to znamenitý človek?

II.

Tetka viedla gazdovstvo. Raz bola v kuchyni, raz v maštali, alebo vyjednávala s kasnárom alebo sa vadiť so sluhami.

Dedko sa o nič nestaral, spal alebo kartoval. Na obed a večer ale strašne mnoho jedol. Počas obedu často natoľko obmäknul, že začal slziť a vzdychal:

— Oh, moja Vierka, ale si dobre urobila, že si prišla domov!

A potom riadne udrel nožom na stôl a volal:

— Kde je reťkev? A ocot ste kde položili? A prečo ste to mäso nedopiekli?

Tetka sa vždy ponosovala, že sú sluhovia stále lenivší, lebo niet kto by ich korbáčom poháňal. Toto je príčinou, že majetok menej donáša než predtým. A skutočne sluhovia celý deň sem-tam behali, jeden druhému rozkazovali a tým menej siali a orali, tak že majetok sotva čo donášal.

Tetka každý týždeň si zjedнала novú kuchárku a slúžku. Slúžky boli alebo nemravné a preto ich odhňala, alebo odišli samé, lebo sa bály že ich Terka na smrť utrúpi. Len jedna deva slúžila tam dlhšie, menom Alena, a tá tiež len z nutnosti tam zostala, lebo zo svojho zárobku udržiavala svoju chorú mater.

Alena bola malá, bledá a sprostá dievka, celý deň riadila chyže, pokrývala stôl, kúrila pece, šila a prala,

ale vždy bolo vidno na nej že robí len nútene. Kedyvtedy zabila kus riadu v strachu, že ju prepustia zo služby. Cenu riadu pravda jej obtiahli zo služného.

Týždenne raz, v zime i častejšie, prišli do domu hostia. Tetka pri každej príležitosti uznala za dobré upozorniť Vieru:

— Dobre by bolo, keby si zostala medzi hosťami, ináč si budú myslieť, že si pyšná.

Viera zostala teda medzi hosťami, kartovala s nimi alebo hrala na klavíri, pokým hostia tancovali. Tetka tancovala mnoho, až ju po tanci dusilo. Po každom tanci zašeptala Viere do ucha:

— Hovor s Mariou Vikiforovou! Buď priateľskejšia oproti Fedorovi Ivanovi.

Šiesteho decembra, v deň Mikuláša, prišlo k ním mnoho hostí. Mohlo ich byť asi tridsať. Kartovali sa večer všetci a mnohí zostali tam kartujúc sa do rana; poraňajkovali a zas kartovali do obedu. Po obede pred dohánovým dýmom a vínovým výparom utiahla sa Viera do svojej chyže, ale i tá bola piná hostí. A predsa musela hostí zdržovať.

— Ale, prosím, veď sa neponáhľajte, ostaníte ešte!

A keď hostia neprišli, išli oni na návštevu, kde sa tiež kartovali, tancovali a hrali na záloby. Mužskí spievali. A keď potom Viera po takejto návšteve prišla domov a ukonaná klesla na lúžko, často počula strašlivý krik:

— Pomoc! Pomoc!

Nevedelo sa, či napadli dakoho, alebo nejaký opilec spadol do hrázce a odtiaľ vykrikuje.

Jak unavná to spoločnosť, jakí to ľudia. Ešte Terka medzi nimi bola najzajímavejšou ženou a doktor Nečapov najzajímavejším mužským. Ostatní boli ešte horší. Ľudia na tomto vidieku nikdy nič nečítali. Keď sa mladí začali o niečom dohadovať, Nečapov hneď riekol, že ho to nezaujíma, on už od rokov nič nečítal. A táto jeho ľahostajnosť sa ženám veľmi ľúbila. Všetky boli zaľúbené do tohto sprostého človeka a závidely Viere, že sa o ňu Nečapov zaujíma.

Viera po takej návšteve sa zaverila, že viac nepojde nikam, uzavre sa pred ľuďmi a zostane doma, ale keď zmrklo, predsa len šla s tetkou do daktorých susedov, lebo doma sa ešte viac nudila. V zime dávala si nosiť noviny a knihy a často čítala v posteli až do rana. Často myslela, že by sa mala niečím zaoberať. Jak šľachetné by to bolo poučovať a vzdelávať ľud! Ale akoby to mala začať? Ľud ani nezná a hrozí sa zápachu biednych chalúp. Spatné reči, nepekné, ušpinené deti boli jej práve niečo strašnébo.

Zdalo sa jej byť komediou, že ona chce vychovávať a vzdelávať ľud, keď jej tetka mala hlavný dôchodok z krčiem a z pokút úbohých ľudí. A koľko hovorila o vzdelávaní ľudu a ľudových knihovňach! Nečapov je dobrý človek, ale preto učiteľovi fabrickému nedá viac platu od 150 zlatých ročite.

Viera bola rozhorčená na svojich. Ale ako im vyhnuť? Má byť lekárkou? Prv by musela složiť eksáme

z latinčiny a veľmi sa bála chorých ľudí. Potom si zase žiadala nejaké také zamestnanie, jaké majú mužskí. Ale jako to má začať?

Jedného rana prišla k nej tetka.

— Snáď ti je dlhý čas? — pýtala sa.

— Strašne!

— Ale milá moja, — hovorí tetka — prečo sa nevydáš? Prečo nejdeš za Nečapova. Koho čakáš? Odpusť, ale si veľmi priberčivá; myslíš, že príde pre teba nejaké knieža? Čas sa míňa, rozváž si, že si už nie šestnásťročná... A jako fa zbožňuje.

— Ah, — riekla nepokojne Viera — ako to mám vedieť? Veď mne o tom nikdy nehovoril, vždy len mlčí a mlčí.

— Trochu je bojzlivý... myslí, že by si mu dala košík!

Keď tetka odišla, Viera zostala celá zmätená, nevediac čo počať.

— Bože môj, Bože môj — premýšľala — čo robiť? Nútená som vydať sa!

III.

O dva dni pozdejšie tetka opäť prišla k nej zvečias rana do izby. Oči mala vyplakané. Zpočiatku nevedela prísť k slovu, ale Viera sa jej začala vyzvedať čo jej je.

— Veru, dieťa môje — riekla — treba nám platiť percenty do sporiteľne a nemáme peňazí. Dovoľ, aby sme to z tvojho dedičtva vyplatili.

A potom rozveselená vybehla do kuchyne a tam vyprážala a vysmázala, tak že malá Alena dosť pri nej vystála, lebo ju raz sem raz ta posielala.

Večer už bolo všetko postarom. Večeru odbavili tak ticho a nudne ako inokedy, keď boli sami. Viera celú noc čítala v posteli a potom myslela. O 3. hod. Alena už chodila po dome a Viera ešte neusnula.

Rano, keď Alena vstúpila aby vyriadila chyžu, Viera bola veľmi rozčulená!

— Veď máš dosť času riadiť; ber sa!

Alena nebola k takýmto slovám zvyklá od Viery a skoro zkamenela.

— Hovorím, ber sa! Von!

Viera sa na celom tele triasla. Vbehla do chyže ku tetke.

— Oslobodte ma od tejto sprostej dievky! Tá mi ztrpčuje celý život! Vyženite ju! Dajte jej päťadväťdesať! Ubite ju!

A potom od veľkého rozčulenia klesla.

Na poludnie, keď prišla k sebe a sa obliekla, opäť bola pokojná. Vyzrúc cez okno videla, že sa doktor Nečapov vezie popred ich dom ku fabrike.

— Nedbám, dosť je pekný. Nuž chytme sa do toho! — dumala.

Po obede náhle riekla tetke:

— Tetka, vydám sa za Nečapova. Ale prosím, hovorte s ním... ja som to nie vstave...

A potom vyšla do poľa na prechádzku. Rozmýšľala, že i ona bude takou ženou ako ostatné, povedie

domácnosť, niekdy navštívi chorých alebo bude poučovať sluhov. Snáď sa bude s niečím zaoberať a tak vari len nebude nespokojná so svojím životom.

Sny predostrú pred človeka také veci, ktorých v živote ľudskom ani niet... Blaženosť? No keď i jest blaženosť, tak zaiste tá neprebýva na tejto zemi.

A o mesiac Viera už bývala vo fabrike ako manželka lekára Nečapova.

HOSPODÁRSTVO.

Paštrnák čo krm

Paštrnák je známy zväčša čo taká rastlina, ktorá slúži za ľudský pokrm, v istých okolnosťach dá sa ale veľmi dobre použiť aj za krm, zvlášte v chladných hlináčkach, kde sa aj tak iné nerodí.

Istý nemecký hospodár rozpráva o paštrnaku nasledujúce zaujímavé veci. Dosiaľ málo hospodárov zná veľký dlhý paštrnák, ktorý možno veľmi odporúčať za krmnú rastlinu. Rastlina táto sa ale dari len v chladných pôdach, málo trusu potrebuje a takú úrodu dáva, jakú ani z ďaleka nedocielime s inými rastlinami; má o moc viac cukru a konečne, čo je hlavná vec, nikdy nezamrzne, tak že po ľavnej, ba aj po ostrej zime, jaknáhle sa vyjari, spokojne rastie ďalej a tak veľmi sa hodí k tomu, aby sme v apríli a v máji vyhnali naš statok.

Následkom týchto vlastností udržanie jej nevyžaduje žiadne trovy. V apríli je paštrnák veľmi vzácna krma pre dojnú kravu, telce a barance.

Dochovávanie paštrnaku je veľmi jednoduché. Ťažkú, hlinastú pôdu pod jaseň práve tak obrobíme, jako pod zemiaky, na jar pobraňime, na 18 cív široké a 1—1½ cív hlboké brázdy porobíme a do týchto zasejeme semená, ktoré sme prv, aby klíčilo, s vlhkou zemou dobre pomiešali, asice zasejeme ho tak husto, jako sme zvykli mrkvu sadiť. Nočné mrazy mladým rastlinám nič neškodia.

Po vyhnutí, jaknáhle zeleň paštrnaku začne do hora hnať, okopeme ho a hustejšie rady preriedime. Pri tejto príležitosti vytrhnuté korene aj s vňatou môžeme dať telcom, barancam alebo prascom. Semeno paštrnaku je lacné a ľahko sa dá dopestovať.

Kto má tedy veľmi ťažkú chladnú zem, ktorá sa nehodí k pestovaniu repy, mohol by na prábu paštrnák zasiať.

Zaopatrenie včiel na zimu.

Tieto dni som obzrel niekoľko včelínov, chcújc sa prezvedieť, jako naši gazdovia zaopatrujú včely na zimu? Presvedčil som sa ale, že sa veru v tomto ohľade veľmi málo starajú o včely. Našiel som úle otvorené na celý letáč, špáry a prázdne komory nezatreté a nevypchaté; niekde ale úle slamou obložené, kde si už teraz myši hniezda narobili.

Zo skúsenosti, ktorá sa už u mnohých včelárov dokázala prospešnou a osožnou, radim nasledovné:

Prázdne komory úlov treba machom, papierom, slamou, handrami alebo zrebami vypchať; rozpukliny z vonku dobre omazať a toto až do pol mája tak ponechať.

Letáče zúžiť a len na jednu včelu otvorené nechať, žeby sa myši do klátov (úlov) nedostali; keď sú v pozdnú jaseň pekné dni, cez poludnie sa má poklopaním na klát alebo dýchnutím nepokoj zapríčiniť, aby včely na prevetrenia vyleteli, lebo vyvetrenia odvráti červienku od včiel.

Neradím kláty zvonku slamou obkruťiť, obložiť alebo pomedzi kláty mochoom vypchať, lebo v tom sa radi držia myši, ktoré potom celú zimu včely znepokojujú. Pasce na myši majú byť vo včelínach postavené.

Neskoršie bedlivý včelár ešte raz poobzerá včelín, a kde čo treba napraviť; keď by mazivo zo špár poodpadávalo, to znovu pozatiera. Bedlí, či myši, pinky alebo ďatle včely znepokojujú. Nad letáče pokladie tienidlá aby slnečné lúče včely nevytlákaly a žeby ostrý vetor do letáča nefúkal, lebo tento viac zaškodí, nežli 10—12 stupňová zima.

Kto má dobre suchú pivnicu, alebo pokojnú komoru, môže v nej včely dobre vyzimovať. To je síce s výdavkom a s prácou spojené, ale pre včely prospešné; kto nemá ale takého miesta, nech zimuje na slobode, ale nech sa usiluje úle pred zimušným ostrým vetrom ochrániť. Dobré je preto včelín s predu rohožami, slamnými kobercami alebo doskami celkom založiť. Pri takomto zaopatrení včely dobre prezimujú. Ponevác včely v zime potrebujú pokoj, preto — jako to mnohí neumeli včelári robia, že pred samými Vianocami med z úlov vyberajú — rozumný včelár chráni včely od každého, čo jak malého porušenia; včely na bársjaký malý šuchot zanechajú svoje hniezdo, chcejúce vyhľadať znepokojovateľa, bežia ku letáču, kde prekvapené súc zimou, zmeravejú a vyhynú.

Rozumný včelár bedlí, aby včely v zime neboly znepokojované ďatľami alebo pinkami, ktoré klepaním včely ku letáču vábja a tak ich tam hľú.

Keď, — zvlášte koncom decembra a v januári — ostrý, bárs len 5—6 stupňov studený vetor prosto do letáča duje, včely nie sú vstave dostatočné teplo stvorit, zamrznú. Oproti tomu také roje, ktoré sú dobre chránené, aj pri 15-stupňovej zime dobre vyžijú.

Na to treba zreteľ brať, aby slnečné lúče prosto na letáč nepadaly, lebo včely týmito vylákané, z úlu vyletia, padnú na sňah a tam zahynú. Tienidlo tak treba nad letáč pripraviť, aby ten chránený bol od vetra i od slnca.

Keď v januári 3—4 dni neboly sňaha a teplo by sa na 10—12 stupňov zvýšilo, vtedy bez všetkého obávania sa môžu včely nechať na precistenie vyletieť. V ten čas sa má aj med tým včelám v pláštoch do úlov vložiť, ktoré ho potrebujú. Nech bedlí včelár aj na to, aby letáče sňahom alebo padnutými včelami neboly zadenované, lebo dobré a čisté povetrie je práve tak potrebné včelám

k udržaniu života, jako aj iným zvieratom. Cez zimu nech si včelár prichystá potrebné veci včelárske na leto.

Povinnosti kolo včiel na budúce mesiace zas neskoršie podám.

J. K.

Vyzvanie k predplateniu!

Došli sme zase k hraničnej dobe, v ktorej sa musíme obzrieť jak na prekonanú cestu, taktiež aj na dráhu, ktorá ešte pred nami stojí.

S božou pomocou vstúpili sme do štvrtého ročníka. Obzruc sa na prekonanú cestu, s uspokojením a dôverou hľadíme v budúcnosť. A čo nám poskytuje dôveru v budúcnosť? To čo vidíme v minulosti.

Keď časopis náš pred tromi rokmi začal vychádzať, neboly tej nádavky, toho sprihania, ktorého by sa nám neboly dostaly za podiel z protivnej strany. My, cítiac, že tieto urážky nezsluhujeme, smelo sme kračali napred; vytrvalosti dodalo nám to povedomie, že *chceme len dobré*. A hľa sotva sa minuly krátke tri roky, aj široké obecenstvo presvedčilo sa, že skutočne dobre mienime s ním. Presvedčilo sa, že sú naše zámyery čisté. Presvedčilo sa, že my vo *vlasteneckom a nežistnom duchu* pracujeme na jeho pozdvižení.

A že široké obecenstvo skutočne nahliadlo, že nežistne pracujeme na jeho pozdvižení, toho dôkaz nám podalo tým, že sa hufne hrnulo k nám.

Niet krajšej odmeny pre človeka na verejnom poli pracujúceho, jako keď vidí, že sa ním hlásané zásady ujímajú. Tejto krásnej odmeny sa nám dostalo za podiel, táto krásna odmena povzbudzuje nás k ďalšej vytrvalej práci.

Uznanie so strany širokého obecenstva, ktoré sa hufne predpláca na náš časopis, povzbudilo nás k tomu, **aby sme časopis náš zväčšili**.

Srdečne sa tešíme, že nám uznanie a obetivosť cteného obecenstva umožnily, aby sme «Opravdového Kresťana» od 1-ho januára vydávali na 16. stranách, bez toho, aby sme predplatnú cenu zvýšili.

Tým, že sa časopis náš zväčší o celé štyri strany, budeme môcť viac priestoru venovať aj poučným článkom z rozličných odborov vedy a tým poskytneme ct. čitateľstvu tým častejšiu príležitosť, aby svoje známosti obohacovali. Samo sebou sa rozumie, že dosavadný *politický program* náš zostane nezmenený.

Jako dosiaľ, tak aj na ďalej úlohou našou bude dobrý ľud náš slovenský osvietiť a vystríhať, aby neveril tým mnohým novým priateľom, ktorí neprestajne dňom a nocou hlásali, jak veľmi sa starajú o náš slovenský ľud.

Tito noví priatelia sú takzvaní «ľudári.» Fa- lošnosť ich sme odhalili, jasne sme dokázali, že ačkoľvek už viac desaťročí žili medzi slovenským ľudom, nikdy sa nehlásili k nemu, nikdy ani len križom slamy zaň nepreložili. Iba teraz odrazu sa stali takými veľkými priateľmi ľudu asíce preto, **lebo to požadujú ich vlastný záujem.** Kto sa iba vtedy hlási k ľudu, keď to vyžaduje jeho osobný záujem, jeho osobný zisk, **ten nenie, nebol a nikdy ani nebude úprimným priateľom ľudu.**

Úlohou našou je ďalej chrániť nás, vždy vlastenecky smýšľajúci ľud pred panslávskymi agitáciami. Panslávski agitátori rozsievajú semeno nenávisti v našom dobrom ľude oproti bratom Maďarom, s ktorými žijeme už od tisíc rokov bez toho, aby kedy bola povstala medzi nami nejaká nesvornosť. My sme užívali svoj ma- terinský jazyk slobodne tisíc liet a užívame ho aj teraz. Nik nám ho nebral a nik nám ho ani neberie. Lúbili sme vlasť našu a ľúbime ju aj teraz a ľubiť ju aj budeme. Nikdy sme nehľa- dali za hranicami bratov, ani ich nehľadáme, ani ich hľadať nebudeme. Bratmi sú nám Maďari, s tými žijeme a žiť budeme. **My sme boli vždy dobrí Uhria, nimi sme a nimi aj zostaneme.** Bojovali sme vždy za vlasť našu drahú, krv svoju sme ce- dili za celistvosť jej, za zveľadovanie jej. Rovné práva s bratmi Maďarmi a s inými vo vlasti ži- júcimi národnosťami sme požívali vždy a ich aj požívame.

Bojujeme oduševnene proti zavádzaniam aj panslávskych agitátorov, ktorí sa usilujú zo srdca našich vybiť horúcu lásku k našej milej uhorskej vlasti.

Úfame sa, že ct. obecnosť ako dosiaľ, tak aj naďalej poctí oás *svojou dôverou a horlivo bude rozširovať náš časopis.*

Časopis náš **stojí ročite len 2 zl.**
na pol roka 1 zl.
na štvrt roka — 50 krov.

Kto sosbiera 5 predplatiteľ'ov, dostane časopis náš zdarma.

Dopisovatelia dostanú **tiež zdarma** časo- pis náš.

Predplatitelia «Slovenských Novín» dostanú časopis náš **za pol ceny.**

V záujme dobrej veci prosíme všetkých pria- teľov nášho časopisu, aby ho v kruhu svojom všemožne rozširovali a z jejich vidieku doposiela- nými zprávami robili rozmanitým. **Vlastenecký smer a zásady, ktoré zastávame,** zaslúžia všestrannú podporu.

CHÝRNIK.

Naším ct. čitateľom a priateľom prajeme šta- stlivý Nový rok!

Vianoce jeho veličenstva. Jeho veličenstvo kráľ vianočné sviatky ztrávil vo Walsee u svojho zata arcik- niežata Franca Salvatora a dcéry arcikňažny Marie Valerie. Po sviatkoch navrátil sa panovník do Viedne.

Smrť Jozef Kováč spolumajiteľ koželužníckej fabricky Kováč a Stodola v Liptov. Sv Mikuláš zomrel dňa 23. t. m. Nebohý bol majiteľom zlatého záslužného križa a nadobudol si veľké zásluhy o mikulášsku ev. cirkev a mesto. — Peter *Andaházy* ružomerský služný zomrel dňa 24. t. m.

Na obraz kráľovnej. Zastupiteľstvo mestečka Klá- štora pod Zniovom na svojom poslednom zasadnutí jed- nohlasne rozhodlo, že cez dva roky ku každej zlatke štátnej dane vyvrhne 1 krajeiar príražkovej dane, aby mestečko takto sosbieranou sumou mohlo tiež prispieť na tú podobizňu nebohej našej kráľovnej, ktorú dá nama- ľovať turčianska stolica pre zasadaciu sieň stoličného domu. Krom tohto mestské zastupiteľstvo na návrh Jozefa Smetanu uzavrelo, že novú cestu vedúcu do cintorína nazve cestou Alžbety.

Dobročinný biskup. Vacovský biskup Schuszter 25.000 zlatých daroval po mene arcikňažny Štefanie po- menovanému dievčenskému ústavu v Prešove. Peniaze obráti na zväčšenie ústavu.

Korunová hodnota. S 1. januárom roku 1899. opúšťa nás „stará“ zlatka a „posledný“ krajeiar a ich miesto zaujme koruna a halier. Do nového počítania sme ša už trochu ako tak vžili, ale od 1. januára možno ho- voriť už len takto: „Cena pšenice je 20 korún 40 halierov“ alebo: „miera jačmeňa stojí 11 korún 75 halierov.“ J v daňových úradoch a sporiteľnách bude zpočiatku dost pokuty, lebo staré knihy sú vystavené na zlaté a kraj- ciare, kdežto teraz musia to opraviť na koruny a haliere.

Manželka Thunova zomrela. Manželka minister- ského predsedu rakúskeho grófa Franca Thuna, rodená kňažna Maria Schwarzenbergová zomrela po dlhotrvan- livej nemoci na srdcový neuh v 44. roku svojho života vo Viedni. Jeho veličenstvo listovne vyslovil svoju súst. asť grófovi Thunovi a arciknieža Franc Ferdinand osobne. Smrť grófký Thunovej vzbudila v širokých kruhoch hl- bokú sústrasť.

Vnútromestský chrám chcú odtisnúť. Ako známo vnútromestský rim. kat. chrám v Budapešti stojí v ceste regulovaní hlavného mesta, a preto rada verejných prác uzavrela sborenie chrámu. Keď sa o tom dozvedel ame- rický merník Sheeler, nabídal sa, že on chrám odtisne tak ako to už v Amerike viackrát urobil s veľkými stav- bami dľa svojho úplne vyskúseného spôsobu. Avšak mer- nícky úrad hlavného mesta povedal, že chrám nemôže sa odtisnúť a síce preto, lebo že je zo zlého materialu stavany. Merník Sheeler nato osvedčil sa, že táto mienka merníckeho úradu je úplne chybná, lebo on prezkúmal materiál chrámu a rozhodne tvrdí, že chrám odtisnúť možno bez všetkých ťažkostí. Ostatne americký inžinier vyhlásil, že je hotový složiť pol miliona zlatých kaucie, ktoré by pripadly mestu v páde, keď by sa mu odtis- nutie nezdarilo a tak by hlavné mesto neutrpelo žiadnu škodu. Je otázkou, čo na toto povie správa hlavného mesta.

Obete členov panovníckeho domu na chrám Alžbety. Jako známo na pamiatku ktálovnej Alžbety postavil v Budapešti aj veľkolepý chrám a so stavbou spojené výdavky zaokryjú sa krajinskou sbierkou. Na čele hnutia stojí čo protektorka arcikňažna Maria Valeria. Na stavbu toho chrámu poslal darovali arciknieža Karol Salvator 5000 zl., arcikn. Jozef 1000 zl., arcikňažna Klotilda 1000 zl., knieža Albert Thurn-Taxis 3000 mariek, arcikňažna Margita 1000 mariek. Sbíerka na pamätný chrám posiaľ prevyšuje už 30.000 zlatých. Arciknieža Jozef August a jeho manželka arcikn. Augusta poslali na sochu kráľovnej Alžbety 2000 zlatých.

Železničné nešťastie pri Nových Zámkoch. Na budapeštiansko-viedeňskej železničnej čiare pri stanici v Nových Zámkoch udalo sa prvý sviatok vianočný nad ranom veľké železničné nešťastie. Osobný vlak prichodiaci z Viedne pred novozámočskou stanicou zastal na otvorenej dráhe, lebo pre žilinský vlak nemohol ešte ku stanici. Železničný strážnik Ján Vitko tušil hneď nebezpečie, lebo vedel, že v ten čas vráti sa rušeň, ktorý deň predtým zaviezol rýchlovlak do Viedne a preto bežal napred po dráhe, dával znaky a položil petardy na šiny, ale už bolo pozde. Rušeň riadnou rýchlosťou jachal vopred, strojník pre veľkú hmlu znaky nevidel, petardy nevypálili a tak rušeň vrazil do osobného vlaku viedeňského stojaceho na otvorenej dráhe, roztrepajúc posledné tri vozne. Pri nešťastí bolo šestnásť cestovateľov ťažšie-lahšie raneno, na šťastie dosavď ani jeden z ranených nezomrel, ale jeden Viedenčan, je ťažko ramenný. Nešťastným cestovateľom, z pomedzi ktorých viacerí hneď cestovali ďalej, prvou pomocou prispeli lekári novozámočskí. Železničná zpráva zaviedla prísne vyšetrovanie cieľom vypátrania koho obťažuje zodpovednosť za nešťastie. Dvých úradníkov už vyzdvihli z úradu.

Pokutovaný policajný radca. Hlavný policajný kapitán Rudnay zavedúc disciplinárne vyšetrovanie predchádzajúci postup proti policajnému radcovi barónovi Splényimu pre vydanie vzoriek vína Englovcom, ktoré boli vzaté cieľom skúmania, pokutoval Splényiho na zaplatenie 200 zlatých pokuty.

Učenia v školách. Minister obchodu dozvediac sa o mnohých zneužívaniach pri učňovských školách, vydal prísne nariadenie, ktorým takého majstra, ktorý zúmyselne zadrží svojho učňa od večernej opakovacej školy, káže pokutovať už v prvom páde tohoto priestupku na zaplatenie 20 zlatých. Práve tak prísne budú zachodit aj s tými učňami, ktorí budú obchádzať školu. Jest nádej, že toto nariadenie bude mať dobrý účinok v prospech vyučovania učňov.

Osýpky. V sirotinci vo Zvolenskej Lupči udal sa len jeden prípad onemocnenia na osýpky a i tam bol šťastného priebehu. Jest výhľad, že chovancov sirotinca táto choroba nebude ďalej strašiť.

Krádež. Do obecného domu v Hybbiach tieto dni vlámali sa neznámi zločinci a ukradli obecnú kassu, v ktorej bolo asi 700 zlatých hotových peňazí. Roztrepajú drevenú kassu našli na druhý deň neďaleko obce. Zločejov hľadajú žandári.

Koľko má Londýn dlžoby? Hlavné mesto Anglicka je síce najväčšie mesto zeme, ale musí i najväčšie ťarchy snášať. Celá dlžoba mesta Londýna obnáša 408,706,320 zlatých, za ktoré musí ročne 25,962,440 zlatých ťarchy snášať. Z tejto obrovskej summy 11,885,600 zlatých pripadne na úroky a 14,076, 840 zl. na splátku kapitálu. Minulého roku zrástla dlžoba mesta Londýna o 49,293,000 zlatých, následkom čoho i ročná ťarcha zvýšila sa o 2,891,400 zlatých.

Hromadné duelle. Z výplýv politického rozporenia, o ktorom sa zmieňujeme v politických správach, vznikla celá hromada duellov. Pre list, ktorý upravili poverenci br. Bánffyho barón Gejza Fejérváry a Edmund Gajári na Bánffyho a v ktorom vyhlásili, že podmienky, za jakých žiadali duell sekundanti Horánszkého gróf Štefan Károlyi a Mikuláš Szemere, znamenajú toľko, jako by zbranné zadošť učinenie neboli ani pýtali, sekundantov Bánffyho vyzvali na duell sekundanti Horánszkého a krem toho vyzval ich aj sám Horánszky na duell. Minister honvédstva br. Fejérváry a gróf Štefan Károlyi duellovali sa na pištole, ale sa netrafili, Gajári a Szemere duellovali sa na šable, pri čom Gajári utrpel dve rany, jednu väčšiu a jednu menšiu na pravom ramene a Szemerovi odťal Gajári kus kože s hlavy, tak že mu ju lekári museli znova prisiť. S Horánszkým duell nebol, lebo vyzvaní vyhlásili, že pokým si Horánszky svoju záležitosť s Bánffym nevybaví, dotiaľ sa s ním duellovať nebudú. — Krem tohto bol duell i medzi vyslancom Béloom Kubikom a novinkárom Gejzom Kenedim pre článok, ktorý bol Kenedi napísal o Kubikovi, keď sa tento bol raz v sneme s hrozivou tvárou priblížil k barónovi Bánffymu. V duelli dostal Kenedi nad pravým uchom 7 centimetrov dlhú ranu a Kubik menšiu na ľavé rameno. Všetci duellantia sa po súbojoch pomerili.

Zastreľil sa v kostole. V katolíckom chráme v Debrecíne nádenník Ondrej Haučinec počas omše vrúčne sa pomodlil pred oltárom, potom vstal a idúc na prostred chrámu vytiahol revolver a strelil si do hlavy tak že naskutku skončil. Samovražda spôsobila v chráme medzi veriacimi veľký poplach. Čo primalo nešťastníka k samovražde, nevedno. Bieda sotva, lebo našli uňho peniaze. Zneuctený chrám znova posvätil veľkoveradínsky arcibiskup Schlauch.

Chytený úžerník. Hlavnomestská polícia zatkla zlatníka Jozefa Goldsteina, lebo pri prehľadávaní jeho bytu pre jednu inú záležitosť našli uňho jednu na 12 000 zlatých vystavenú zmenku, o ktorej sa dokázalo, že je falšovaná. Proti Goldsteinovi zaviedli teraz trestné pokračovanie pre úžeru.

Ako možno zvedieť, či je človek skutočne mrtvý? Za dobrú odpoveď na túto otázku vypísal jeden učenec odmeny 20.000 frankov a túto odmenu dostal jeden lekár istý Cakiez, ktorý vynášiel takýto spôsob zistenia, aby nebol človek za živa pochovaný. Dľa jeho spôsobu telo, ktoré zksúšať mienime, zanesieme do tmavej komory a ruku takéhoto zdanlive mrtvého držíme proti svetlu, ktoré má prenikat cez malú dierku alebo škárnu. Keď je v človeku ešte život, teda prsty ruky presvitajú barvou ružovou. Prsty skutočnej mrtvoly nie sú priesvitné a paprsky svetla odrážajú sa veľmi patrne od temnej hmoty s ostrejšie ohraničeným krajom, jako keď by sme hľadeli na ruku drevenú.

53 rás sa oženil. Pred novoyorským súdom, v Amerike, stojí práve jeden človek, ktorý behom 13 rokov 53. ženským prisahal večnú vernosť bez toho, aby sa bol s predošlými manželkami rozbábil, alebo aby bol zostal vdovcom. Je pozoruhodné, že s prvou manželkou, ktorú si pojal ako 22ročný mladík, žil 18 rokov, až pokým ich smrť manželky neodlúčila, potom ale tak rečeno každé dva mesiace našiel si novú družku života, raz nevediac si najst pravú, až počet jeho zákonných manželiek dosiahol číslo 53. Nutno poznamenat, že ten človek, ktorý okúzlil toľko žien, na žiaden pád nepatrí k peknému mužskému pohlaviu. Musí teda vedet dobre dvoriť.

Jaký drahý bol Bismarck Europe? Generál Türr, raz zdržujúc sa v Athénach, zaujímavý rozhovor viedol s redaktorom jedného tamjšieho časopisu o vyzbrojení europejskom. Nikto nemôže tajiť — hovoril generál — že sú Hohenzollernovci veľkou vďakou zaviazaní Bismarckovi. Bismarck bol taký človek, ktorého smelosť vždy bola korunovaná zdarom. On vedel využiť všetky politické strany, všetky národy, štáty ba aj panovníkov. S kroka na krok ich okúzľoval a hypnotisoval. Za účinkovania Bismarckovho, za 25ročný pokoj, alebo lepšie rečeno pod časom chystania sa k vojne ztrovila Európa 125 miliardov frankov. 25 rokov minulo a 125 miliardov frankov bolo ztrovené bez toho, — aby bol mal i len jeden štát smelosť započat' vojnu. Veľké množstvo ničiacich prostriedkov a výbušných látok je nahromadené — ktoré niektorého dňa zlost človeka alebo hnevľivý telegram naraz môže podpáliť. Moderné vojny nebudú sa dlho vliecť, ale budú tým väčšie a krvavejšie. Dajme tomu, že v takejto vojne by bolo dostatočné 6 mesiacov ku zničeniu jednej alebo všetkých vojnu vedúcich mocností, tak by to stálo so všetkým spolu najmenej 30 miliardov; k tomuto pripočítajme v čas pokoja vydaných 150 miliardov, bude všetkých výdavkov 180 miliardov. Keď teda v budúcej vojne padne 1 million chlapov, vtedy môžeme rieciť, že na každého padnutého človeka pripadne výdavku 150,000 frankov. Toľkoto stojí Európu účinkovanie Bismarckovo.

Pod kolesami železnice. Jeden robotník stolíckovej fabriky vo Zvolene tieto dni ponáhal sa domov po násype železničnej čiarly baňsko-bystrickej a k svojmu nešťastiu nepočul hluk za ním jachajúceho vlaku. Rašeň vlaku ho strhol na dráhu a ponad nešťastníka prešiel celv zo 17 vozňov pozostávajúci vlak. Avšak div divúci, kolesá vlaku odtrhly mu len rameno, ostatné čiastky tela neutrpely úrazu. Ačpráve nešťastník ztratil mnoho krvi, lekári predsa majú nádej, že sa im ho podarí zachrániť životu.

Jarmoky vo Zvolenskej Lupči. Najbližší výkladný a dobytí jarmok vo Zvol. Lupči bude sa vydržiavať 2. januára, t. j. vo štvrtok tobo týždňa v ktorom je „Troch kráľov,“ potom 23. marca, 18. mája, 20. júla a 5. októbra budú sa tiež vydržiavať výkladné a dobyté jarmoky.

Nový Domový Kalendár na rok 1899 vydávaný „Uhorsko-krajinským vzdelávacím spolkom slovenským“ práve bol rozposlaný členom spolku. Kalendár krem obvyklých častí má bohatý obsah pekného a poučného čítania s početnými vyobrazeniami. Pre nečlenov stojí kalendár 20 krov a možno si ho objednať v redakcii „Vlasti a Sveta“, v Budapešti, Alkotmány-utca číslo 24.

KU OBRÁZKU.

Radosť matkina.

Kto by vedel opísať blaženosť tej matky, ktorá sa kochá so svojim najdrahším pokladom a ten žiaľ, keď jej dieťaťko stihne nejaká nemoc. Deti sú najdrahším pokladom svereným od Boha na rodičov, ktorí tieto poklady musia chrániť pred zlobou sveta a vychovávať k sláve Boha, lebo len tak i rodičia sami budú mať z nich radosť na sklonku svojho života.

K OBVESELENIU.

Rýchle oľutoval.

Úradník: Pán šéf, včera pri zábave požiadal som ruku dcéry vašeho suseda.

Šéf: A čo si prajete?

Úradník: Otec dcéry sa príde o mne dozvedieť a tu prosím aby ste mu podali jak náleží... špatnú zprávu.

*

Moderná slúžka.

— Tak sa mi zdá, Marka, že si si ty práve také šaty dala ušit, aké ja mám?

— Áno, milostpani, lenže s tým rozdielom, že ja som ich aj hneď vyplatila.

*

Detský rozum.

Anička: Ja neviem, ako môžu kravičky trávu papat?

Palko: Dozaista povedala im jejich mamička, že kto nebude trávu jiesť, nedostane koláčov.

ODKAZY REDAKCIE.

Pánu O. K. v S. Ráčite sa spytovať čo je to tá klotúra. Klotúra nenie nič iné, jako to právo väčšiny v sneme, že môže vždy zabatíť záplavu reči, to jest obštrukciu menšiny. Keď sa už o niektorom predmete hovorilo povedzme 10 dní, vtedy niekto navrhne, aby sa hlasovalo nad tým, či sa má o tomto predmete ešte ďalej hovoriť, alebo nie; jak väčšina rozhodne že nie, tak prestáva každá ďalšia dišputa a snem prejde na druhý predmet. Neškodilo by keby aj u nás byly nejaké poriadky porobené, aby obštrukcia nemohla, kedy sa jej ľubi, záplavou prázdnych reči na mesiace prekazit činnosť snemu.

Budapestianska bursa s úradným značením cien dňa 30. decembra.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogram.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75-80	9.85	10.60	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	3200.-	3250.-
peštianska	75-80	10.00	10.75	Uhorská zlatá renta 4%	120.50	121.00	Pešt. uh. kupec. b.	1444.-	1446.-
stolnobebradská	75-79	10.05	10.50	korunová renta 4%	97.60	98.10	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	8282.-	8340.-
Raž (šlto)	70-72	8.15	8.25	Uhorské regálové úpisý 4 1/2%	100.50	101.25	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	625.00	628.00
Jačmeň na krm.	60-62	6.10	6.40	premlóvé úpisý	158.00	159.00	Záložné listy.		
na pátku	62-64	6.70	7.50	Uhorská tiskoo-segedínska po- žička 4%	138.00	139.00	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	96.75	97.75
na várku	64-66	7.70	8.50	Uhorská žel. požíčka 4 1/2% v zl.	119.50	120.75	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4 1/2%	100.00	101.00
Ovos	39-41	5.70	6.05	vyvážkové úpisý 4 1/2%	96.75	97.00	Uh. úver. ústavu s prémieou 4%	120.00	121.00
Kukurica	73	5.50	5.60	Spoločná požíčka v bež. penia- zoch 4 1/2%	100.85	101.35	Peniaze.		
Proso		4.25	4.50	Žreby.			Cisársky dukát	5.72	5.77
Repica				Spolku „Jó sziv“	3.50	4.00	Dvadsat-frankovník	9.54	9.58
Dateľinové semá, luc.		46.-	56.-	Uhorského „Červeného kríža“	8.00	8.50	Nemecká ríšska marka	58.97	59.17
červené		41.-	44.-	Rakúskeho	19.50	20.00	Striebro		
Svinská masť peštianska		33.50	34.00	Bazilika	6.00	6.50			
vjdiecka									

Tlačou cis. a kráľ. dvornej kníhtlačiarne Viktora Hornyánskeho v Budapešti.